Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 294 (8201)
ДЕКАБРИИН
18
ВТОРНИК
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Экономическа һуралсалые — һайнаар хүтэлбэрилхэ

Эрдэм ухаанай гайхамшаг түйлалтанууд, «эди шэдитэ» шэнэ техникэ үдэрһөө үдэртэ үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэн, оролдоймнай арадай ажахын бүхы һалбаринууд улам орёо нарин боложо байна. Тиимэһээ, үйлэдбэриин ямаршье һалбаринуудые юрэнхыгөөр хүтэлбэрилхэ, саашанхи хүгжэлтэдэнь хараад ушаруулха болоно. Ажахыгаа амжалтатайгаар хүгжөөхын тулада тэрэнэй экономико ба техникые һайса мэдэхэ шухала. Энэ ушарые хараада абажа, КПСС-эй XX съезд иимэ тогтоол гаргаһан байна: **«Партийна организацинууд ажахын байгуулалтые тодорхойгоор ударидаха асуудалнуудта тон ехэ анхарал хандуулха, промышленна предприятинуудай, колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэриие шадамар бэрхээр хүтэлбэрилхын тула техникэ болон экономико бүри һайнаар шудалха ёһотой».**

Партиингаа энэ сэсэн заабаринуудые хүтэлбэри болгон, олон түмэн коммунистнууд ба партийнабэшэ эдэбхитэд үйлэдбэриин техникэ болон экономикые гүнзэгыгөөр шудалжа эхилээ. Хото, хүдөөгэй партийна организацинуудай дэргэдэ, олохон предприятинууд, колхозууд ба МТС-үүдэй дэргэдэ экономическа семинарнууд, кружогууд эмхидхэгдээд, промышленностиин, транспортын ба хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хамаатай шухала асуудалнуудые тодорхойгоор шэнжэлжэ үзэдэг, һанамжануудаа хэлэдэг болоо. Тэрээнһээ гадна, зайлашагүй шиидхэгдэхэ ёһотой ямар нэгэн асуудалые уридшалан һайтар шэнжэлжэ, тусхай конференци дээрэ зүбшэн хэлсэдэг байна.

Манай республикын хүдөө нютагуудта экономическа һуралсалай ямараар ябуулагдажа байһые хараад үзэе. КПСС-эй XX съездын һүүлээр олон аймагуудта экономическа кружогууд, семинарнууд тогтоогдоод, политическэ экономиһоо гадна, үйлэдбэриин экономико шэнжэлэн шудалжа эхилһэн байгаа. Хориин, Кударын, Сэлэнгын, Иволгын, Кяхтын, Зэдын ба бусад аймагуудта экономическа конференцинүүд зарлагдажа, хүсэ, зөөри багаар гаргаад, олзо доход ехээр оруулха, һонидые олоор үсхэбэрилхэ арга боломжонууд, овощь ехээр ургуулжа абаха хэмжээнүүд, малажалай ашаг шэмые хайшан гээд ехэ болгохоб гэхэ мэтэ тон шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм.

Хүдөө нютагуудтахи хүдэлмэрилэгшэдэй экономическа һуралсалынь ашаяа харюулжа, үрэеэ үгэжэ эхилэнхэй. КПСС-эй Кударын айком энэ асуудалда анхаралтайгаар хандадаг, тодорхойгоор хүтэлбэрилдэг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэрэнэйнь ашаар тус аймагай партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд, колхозуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болон эдэбхитэд хүдөө ажахын экономико шудалха һуралсалда оролдосотойгоор хабаадахаһаа гадна, эрдэм ухаанай түйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэдэг боложо байнхай. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель (түрүүлэгшэнь нүхэр Иванов) хозрасчет хэрэглэлсэдэг комплексно 3 бригада эмхидхээд, бүхы һалбаринуудаа ашаг түгэс болгохын түлөө тэмсэжэ байна. Аймагай партийна, советскэ болон ажахын хүдэлмэрилэгшэд шэнэ жэлэй эхеэр энэ колхоздо сугларжа, экономическа конференци үнгэргэхэ, тиихэдээ комплексно бригадануудайнь хүдэлмэритэй танилсаха гэжэ хараална. Иимэ жэшээнүүд ондоошье газарнуудта бии байха.

Тэрээнһээ гадна, зарим (Сэлэнгэ, Зэдэ гэхэ мэтэ) аймагуудта экономическа һургуулинууд нээгдээд, ажахын шухала асуудалнуудые шэнжэлэн үзэжэ, зүбшэн хэлсэнэ. Жэшээнь, партиин Зэдын айкомой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн экономическа һургуули занятинуудайнгаа нэгэн дээрэ: «Үбэлэй үедэ үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тухай», «Малай эдихэ бүдүүн тэжээл хайшан гэжэ бэлэдхэхэ тухай», «Үбэлдөө үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлжэ, һү ехээр һааха» гэһэн лекцинүүдые сонсоод, колхозуудайнгаа ажалтай холбожо зүбшэлһэн, шэнэ амжалта туйлаха арга боломжонуудаа элирүүлһэн байна.

Гэхэ зуура, зарим (Курумкан, Ярууна болон бусад) аймагуудтахи экономическа хэдэн семинарнуудай занятинь программынгаа ёһоор ябуулагдадаггүй, шэнжэлэн үзэһэн асуудалнуудаараа колхоз, совхоз болон МТС-эй ажал хүдэлмэридэ шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлаха тодорхой хэмжээ абадаггүй, юрэнхы хөөрэлдөөн болгоод хизаарладаг ушарнууд үзэгдэнэ.

Экономическа һуралсалда хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдһөө гадна, мүн бусад эдэбхитэдые олоор хабаадуулха, экономическа наукын заабаринуудые ажахын бодото хэрэгүүдтэй шадамараар холбон шудалха, үйлэдбэриин һалбари бүхэнэй арга боломжые элирүүлжэ, хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ, малажалай ашаг шэмые, ороохо таряанай ба овощиин ургасые улам дээшэлүүлхэ гээшэ нютагуудтахи партийна организацинуудай тон шухала зорилго болоно.

ҮНЕЭДЭЭ УЯНДА БАЙЛГАЖА, ЗҮБӨӨР ЭДЕЭЛҮҮЛХЭ

* *

Һаалишадай эршэтэ ажал

Үбэлэй үедэ һү һаалгаяа 2—2,5 дахин ехэ болгохоор зоригжоһон Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һаалишад эрхим амжалта туйлажа байна. Ажахын жэлэй хоёр һара соо үнеэн бүриһөө 187,5 литр һү һаагаа. Тиигэжэ нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо һү һаалгаяа 2-һоо үлүү дахин ехэ болгобо.

Колхозой племенной фермынхид үнеэн бүриһөө 3000 литр һү һааха гэһэн уялгануудые абаа. Эндэхи һаалишад гансахан ноябрь һара соо үнеэн бүриһөө 189 литр һү һаагаа. Мүн һаалиин бусад гүүртэнүүдтэ һайн амжалта туйлагдана. Жэшээнь, Залаан гэжэ газарта байдаг гүүртынхид үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һааха гэһэн уялга абаад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Эндэхид ноябрь һара соо үнеэн бүриһөө 90 литр һү һаагаа, тиихэдэ нёдондо жэлэй энэ үедэ оройдоол 19 литр һү һааһан байха юм. Тэрэшэлэн Хаягай гүүртын һаалишад ноябрь һара соо һү һаалгаяа 2,5 дахин шахуу ехэ болгобо.

Хайшан гээд иимэ амжалта туйлагданаб гэхэдэ, колхозой правлени, парторганизаци фермэ, гүүртэ бүхэндэ һара бүри һү һаалгаар тусхай даалгабаринуудые үгэнэ. Гадна, социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд декада бүри гаргагдана, түрүү һаалишадта ажалай нэмэлтэ түлбэри болон мүнгэн шан үгтэнэ. Мүнөө мүрысөөнэй дүнгөөр Залаанай гүүртын һаалишад түрүү зэргэдэ ябана.

Малай фермэ, гүүртэнүүдтэ зоотехническэ заабаринууд наринаар сахигдана. Һаалишад тусхай рационой ёһоор үнеэдээ эдеэлүүлнэ, зүбөөр харууһална. Шэмэтэ тэжээл, концентрат үнеэдтэ элбэг ехээр үгтэнэ. Тиигэжэ малай харууһалга, эдеэлүүлгэ һайнаар эмхидхэгдэһэн дээрэһээ һү һаалга ехээр дээшэлнэ.

Һаалишадай дунда политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Агитаторнууд гүүртэ бүхэндэ томилогдонхой. Тэдэнэр һаалишадай дунда үдэр бүхэн хөөрэлдөөнүүдые хэнэ, газетэ, журналнуудай һонинуудые һаалишадта дуулгажа үгэнэ. Мүн «дайшалхы хуудаһануудые» хододоо гаргана, түрүү һаалишадай дүршэлые үргэнөөр харуулна.

Иигэжэ тус колхоз фермэ дээрэхи ажалай эмхидхэлые һайжаруулжа, малшадай дунда политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, һү һаалгаар аймаг соогоо түрүүлжэ гараба. Мүнөө һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ племенной фермын һаалишад нүхэд Д. Хайдапова, Н. Эрдынеева гэгшэд түрүү зэргэдэ ябана. Тэдэнэр ажахын жэлэй 2 һара соо үнеэн бүхэнһөө 530—540 литр хүрэтэр һү һааһан байха юм. Мүн нютагай үүлтэрэй үнеэдэй гүүртын һаалишад нүхэд Д. Доржитарова, Д. Эрдынеева болон бусад һү һаалгаяа хэдэ дахин ехэ болгоо.

Гэбэшье, тус колхоздо һү һаалгые улам ехээр дээшэлүүлхэ арга боломжо яһала бии. Энээн тушаа Сухын МТС-эй директи багаар туһална. Юуб гэхэдэ, фермэ бүхэндэ тэжээл буйлуулдаг аппарадуудые тодхохо хэрэгтэ туһалнагүй. Тиимэһээ үнеэдтэ бүдүүн тэжээл буйлуулагдажа үгтэхэ аргагүйдэнэ. Энэ дутагдал дары усадхагдаха ёһотой.

Иигэжэ Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һаалишад партиин обкомой III пленумэй тогтоолые бэелүүлэлсэхын түлөө эрид шууд тэмсэжэ байна. Мүнөө жэлдэ үнеэн бүриһөө 1400 литр һү һаажа, нёдондонойхидо орходоо 2 дахин ехэ болгохо юм.

П. Халтанов.

Манай түрүүшүүл

Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо Долгор Раднаевна Цыренжапова һаалишанаар хүдэлдэг. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1641 литр һү һааһан энэ һаалишан ажахын шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 200 гаран литр һү һаагаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Цыренжапова.

Е. Ринчиновагай фото.

Уялгаяа дүүргээгүй аад, ондоо тээшэнь гаргашална

Гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө Прибайкальска аймагай колхозууд 101 процент дүүргэбэ.

Энэ тоо мэдээе наада талаһаань харахада тус аймаг мяханай талаар һайн ябана гэжэ һанамаар. Гэбэшье, колхозуудые ами аминдань абажа үзэбэл, бодото байдалынь тон ондо ондоо байна. Зарим колхозууд гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө үшөө дүүргээдүй байһаар.

Жэшээлхэдэ, Молотовой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь В. Воронов) гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө 90 процент дүүргэһэн байха юм. Тус колхоз МТС-эй хүдэлмэриин түлөө мяха тушааха даалгабаряа оройдоо 60 процент дүүргээ. Мүн гүрэндэ мяха тушааха, худалдаха түсэбөө дүүргээгүй.

Гүрэндэ мяха тушааха, худалдаха түсэбөө колхоз дүүргэхэ арга боломжотой байгаа гү? Байгаа, тиимэ арга боломжо мүнөөшье бии. Харин колхозой хүтэлбэрилэгшэд жэл дүүрэхэ үды гээд, энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа хандуулнагүй.

Энэ жэлдэ колхоздо 150 гаран центнер мяхан абтаа. Тэрэнэй 100 центнерынь «доторой гаргаша» гэдэгтэ гаргашалагдаһан, бэшэниинь гүрэндэ тушаагдаһан байна.

4 һараһаа дээшэ наһатай гахай һүрэгтэ олон юм. Тэдээнһээ заримыень шахаа һаа, үшөө 3 тонно мяхан тушаагдаха байгаа.

Сталинай нэрэмжэтэ колхоз мүн лэ иимэрхүү байдалтай. Энэ колхоз гүрэндэ 117 центнер мяха тушаагаагүй байбашье, 150 центнер мяха хажуу тээшэнь худалдаа.

Колхознигууд, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай бүлэнэр мяха тушааха түсэбөө оройдоо 48 процент дүүргэжэ, 40 тонно мяха тушаагаадүй байна. Аймаг соо нэгэшье сельсовет мяха тушааха түсэбөө дүүргээгүй.

Г. Ильин.

2—3 дахин ехэ һүн һаагдана

Энэ жэлдэ манай фермынхид малай үбэлжэлгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Үнеэдэймнай байра заһабарилагдажа дулаалагдаа. Тугалнууднай нёдондо жэлдэ бариһан типовой шэнэ байрада оронхой. Гадна, үбһэ, солоомо, зелёнко үбэлэй сагта хүсэд хүрэхөөр бэлдэгдэжэ абтаа.

Малаа һайн байрануудаар хангажа, үбһэ тэжээл ехээр бэлдэжэ абаһан дээрэһээмнай малай ашаг шэмэнь эли бодо дээшэлжэ байна. Октябрь һара соо нёдондо энэ үеынхидэ орходоо 2,5 дахин ехэ һүн һаагдажа, ноябрь һара соо нёдондонойхиһоо 3,5 дахин ехэ һүн абтаа. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэлэй ноябрь һара соо фермымнай һаалишад хамтадаа 2083 литр һү һааһан һаа, мүнөө жэлдэ 8572 литр һү һааба. Гүрэндэ һү тушааха түсэб дүүргэгдээ. Түсэбһөө гадуур тушааха уялгаяа дүүргэжэ байнабди. Манай һаалишад жэлэй эсэс болотор 1957 оной нэгэдэхи квартал соо тушаагдаха һүеэ ехэнхиинь оруулха гэһэн зорилго табинхай.

Һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй эршэ хүсэн улам шангадана. Ажахын жэлэй 2 һара соо һаалишад нүхэд Т. Михалева үнеэн бүриһөө 222 литр, А. Дьячкова—212 литр, М. Гороховская—187 литр һү һаагаа. Тиигэжэ һү абалгаяа нёдондонойхидо орходоо 3 — 4 дахин ехэ болгоһон байна. Мүнөө эдэ һаалишад үнеэн бүриһөө 1500—1700 литр һү һаахабди гэһэн уялгануудые абаад, бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байнхай. Ажахын шэнэ жэлдэ һайн амжалта туйлажа, фермэмнай партиин айкомой, аймгүйсэдкомой Улаан туг абаба.

Хайшан гээд һүн ехээр һаагданаб гэхэдэ, үнеэдые харууһалга, эдеэлүүлгэ һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Мүнөө 113 үнеэдэй 90-ниинь һаагдажа байна. Һаамхай үнеэднай уянда байлгагдажа харууһалагдана. Үдэртөө 2—3 часай туршада үнеэдээ бэлшээридэ гарганабди, саг сагтань уһалнабди. Фермымнай үнеэд тусхай рационой ёһоор эдеэлүүлэгдэнэ. Суудхэ соо 10 — 15 килограмм хүрэтэр силос, 6—8 килограмм солоомо, зелёнко үгтэнэ, һаамхай үнеэдтээ 30—40 килограмм бардаа эдюулнэбди. Мүн концентрат элбэгээр үгэнэбди. Фермымнай һаалишад тусхай гуримаар ажаллана.

Һаалишадай байра байдал нилээд һайжараа. Энэ жэлдэ шэнэ гэр баригдаа, улаан булан түхеэрэгдээ. Тэндэ һаалишад сүлөөтэй сагтаа газетэ, журналнуудые уншана, радио шагнана, мүн агитаторнууд хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. «Дайшалхы хуудаһанууд» саг сагтаа гаргагдажа, тэндэ түрүү һаалишадай дүршэл, фермэдэхи дутагдалнууд бэшэгдэдэг.

Колхозоймнай правлени, партийна эхин организаци һаалишадай урма зоригые дээшэлүүлхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулна. Һаалишадай уялгаяа дүүргээ һаань, һааһан һүнэйнь 3 процент, түсэбһөө гадуур һаагдаһан һүнэй хахадынь нэмэри түлбэри болгон һаалишадта үгтэнэ. Гансахан ноябрь һара соо һаалишад А. Дьячкова, Т. Михалева, М. Гороховская гэгшэд 50—80 литр хүрэтэр һү тус бүридөө ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон абаа.

Иигэжэ манай фермын һаалишад партиин обкомой III пленумэй тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлнэ. Энэ жэлдэ фермээрээ үнеэн бүриһөө 1250 литр һү һаахабди. Энэ уялгаяа дүүргэхэмнай лабтай.

М. Иванов, Мухаршэбэрэй аймагай «Путь Ленина» колхозой МТФ-е даагша.

Эстонско искусство болон литературын декада Москвада нээгдэбэ

Эстонско искусство болон литературын декада Москвада декабриин 14-дэ баярай оршон байдалда нээгдээ. Искусствын бүхы гол шухала зохёолнуудые: театрын, хүгжэмэй, литературын, уранзурагай, киногой эрхим зохёолнуудые декадада хабаадагшад асараа. Тэдэнэй олонхинь дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ советскэ Эстонидо зохёогдонхой.

СССР-эй Гүрэнэй академическэ Ехэ театрын филиал соо Оперо ба баледэй «Эстония» гэжэ театрын коллективэй наадалга эхилээ.

Эстонско оперно искусствын мастернууд москвагайхидтай түрүүшынхеэ уулзаба. Энэ уулзалгань хани халуун, баярай оршон байдалда үнгэрнэ. Харалгын зал соо суглларагшад артистнуудые, тэдэнээр дамжуулан оюун бэлигтэй эстон арадые халуунаар амаршалаа.

Ехэ театрын артистнуудай ба Москвагай искусствонуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө СССР-эй Ехэ театрын главна режиссер РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша Б. А. Покровский Эстониин театрын коллективые амаршалаа.

Советскэ Союзай арадуудай ахадүүгэй хани барисаанай хүндэлэлдэ, эстон арадай түлөөлэгшэдэй хүндэлэлдэ зорюулагдан үни удаан замхашагүй альга ташалга болоо.

Хани халуун амаршалгын түлөө ЭССР-эй арадай артистка Ольга Лунд үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөө. Энэ декада искусствонуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ, мүн республикын бүхы ажалшадта ехэ һайндэр болоно. Формоороо национальна, удхаараа социалистическэ эстонско искусство советскэ засагай тогтоһонһоо хойшо угаа ехээр һалбаран бадараа гэжэ тэрэ хэлээ.

ЭССР-эй арадай артист композитор Зуген Каппын зохёоһон «Огни мщения» гэжэ эстонско эрхим һайн оперонуудай нэгэн москвагайхидта харуулагдаа.

Нүхэд Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, СССР-эй Культурын министр Н. А. Михайлов тус зүжэгые харалсаһан байна. Эстониин КП-гэй ЦК-гэй секретарьнууд И. Г. Кэбин, Л. Н. Ленцман, Эстонско ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. А. Мюрисеп, Эстонско ССР-эй Культурын министр А. Я. Ансберг зүжэгые мүн лэ хараа.

**
*

Таллинай В. Кингисеппын нэрэмжэтэ ба «Ванемуйне» гэжэ драматическа театрнууд декабриин 14-дэ наада табижа эхилээ.

Эстониин драматург Э. Раннетын зохёоһон «Һэшхэл» гэжэ зүжэгые В. Кингисеппын нэрэмжэтэ театр табяа. Энэ зүжэг мүнөө үеын байдалые харуулна.

Эстонско драматург Э. Таммлаанай зохёоһон «Түмэр гэр» гэжэ драмые москвагайхидта Эстониин «Ванемуйне» гэжэ үнинэй театр харуулһан байна.

Республикын арадай артист Густав Энесаксын хүтэлбэреэр ЭССР-эй Гүрэнэй академическэ эрэшүүлэй хоор консерваториин ехэ зал соо концерт табяа. Тэрэниие хүн зон ехээр һонирхоо.

Эстонско номой, графикын ба плакадай выставкэ искусствонуудай хүдэлмэрилэгшэдэй центральна байшан соо нээгдээ. Тэрэниие олон түмэн хүн зон хараа.

(ТАСС).

Һооһо, тэрэшэлэн тоһото культурануудай үрэһэ тушааха ба худалдаха түсэбүүд СССР дотор бүхыдөө дүүргэгдээ

Ороной колхозууд болон совхозууд хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ гэһэн КПСС-эй съездын шиидхэбэриие бэелүүлжэ, энэ жэлдэ һооһо ехээр абажа гүрэндэ тушааха, худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэв. 1955 оной энэ үетэй сасуулхада, 131 мянган центнер һооһон гүрэндэ ехээр тушаагдаһан, худалдагдаһан байна.

Казахска, Украинска, Узбекскэ, Туркменскэ, Киргизскэ, Азербайджанска, Грузинска ССР һооһо тушааха, худалдаха жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ, үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо нилээд ехэ һооһо гүрэндэ тушаагаа.

Ороной олонхи колхозууд болон совхозуудай энэ жэлдэ тоһото культурануудай һайн ургаса хуряаһанайнь ашаар тоһото культурануудай үрэһэ тушааха ба худалдаха жэлэй түсэб СССР дотор бүхыдөө амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Энэ оной декабриин 1-дэ гүрэндэ 2262 мянган тонно тоһото культурануудай үрэһэн тушаагдаһан, худалдагдаһан байна. Российска Федераци, Украинска ССР тоһото культурануудай үрэһэ тушааха, худалдаха жэлэй түсэбые нилээд үлүүлэн дүүргээ. Тоһото культурануудай үрэһэ гүрэндэ тушаалга үргэлжэлһөөр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Арга боломжонуудаа элирүүлжэ, ашагтайгаар хэрэглэе

Декабриин 8—9-дэ Курумканай аймагай партийна конференци боложо, партиин айкомой секретарь нүхэр Д-Н. Т. Раднаевай хэһэн тоосоото элидхэлые делегадууд зүбшэн хэлсэбэ.

Конференци дээрэ хамта 22 делегат үгэ хэлэжэ, партиин айкомой, тэрэнэй бюрогой хүдэлмэридэ бии байһан олон дутуу дундануудые элишэлэн шүүмжэлээд, тэдэниие усадхаха, арга боломжонуудаа элирүүлэн, ашагтайгаар хэрэглэхэ тушаа олон дурадхалнуудые оруулба.

Элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые түргэн усадхаха, делегадуудай дурадхалнуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ, партийно-политическэ ба партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэрие бодотоор ябуулжа, аймагайнгаа хүдөө ажахые эрид хүгжөөхэ гэһэн тогтоол конференци баталан абаба.

Эмхидхэлэй пленум боложо, партиин айкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр Д-Н. Т. Раднаев, хоёрдохи секретаряар Б. Ц. Лыгденов, секретаряар Н. Б. Юмсунов һунгагдаба.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха

(Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. Ц. Санжиевай үгэһөө)

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай колхозууд хүдөө ажахын продуктнуудые абаха талаар хараалһан түсэбөө дүүргэжэ шадабагүй. Юундэб гэхэдэ, аймагай партийна организаци колхознигуудай болон механизаторнуудай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулжа шадаагүй. Партиин айкомой хүдэлмэрилэгшэд улад зоной дунда ябуулагдадаг ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэрие һүүлэй үедэ ехээр һуладхаа. Айкомой зарим хүдэлмэрилэгшэд колхозуудаар ябахадаа партийна организацида туһалдаггүй, һаалишад, малшадтай уулзажа хөөрэлдэдэггүй, тэдэнэй дунда лекци, элидхэл хэдэггүй байна. Партиин айкомой хоёрдохи секретарь нүхэр Б. Лыгденов, айкомой пропаганда болон агитацийн таһагые даагша нүхэр Б. Батомункоев улад зоной дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулхын орондо ехэнхи сагаа кабинедүүд соогоо үнгэргэдэг. Жэшээнь, аймаг соогоо томо колхозуудай нэгэн болохо манай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо бүхэли жэлэй туршада тэдэнэр нэгэшье лекци, элидхэл хээгүй. Мүн партиин айкомой бюрогой зарим гэшүүд колхозуудаар ябахадаа ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэридэ анхаралаа табингүй, харин колхозой хүтэлбэрилэгшэдые «мушхад» гээд бусадаг заншалтай. Эндэһээ хойшо партиин айкомой бюро хүтэлбэрилхы арга дүршэлдөө бии байһан эдэ алдуу дутагдалнуудаа түргэн зайсуулжа, арад зоной дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха зэргэтэй.

Парторганизацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ

(Кировэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организацийн секретарь П. И. Маковеевэй үгэһөө)

Манай колхоз аймаг соогоо гээгдэнги ажахы гэжэ тоологдодог юм. Ниитынгээ ажахые хүгжөөхэ түсэбөө жэл бүри хангалтагүйгөөр дүүргэжэ, һү, мяха, нооһо болон бусад продуктнуудые тон багаар абанабди. Энэ юунһээ болоноб гэхэдэ, манай партийна организаци колхозойнгоо гол һалбари болохо малажалда анхаралаа үшөөл багаар табина. Илангаяа артелиингээ арга боломжонуудые элирүүлхэ, тэдэнээ зүбөөр, гүйсэд ашаглаха хэрэгтэ парторганизаци хайша хэрэгээр хандана. Колхознигуудай дунда эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ хүдэлмэри һулаар, шадабаригүйгөөр ябуулна.

Манай парторганизацийн ябуулдаг эмхидхэлэй болон партийно-политическэ хүдэлмэридэ олон дутагдалнууд бии. Тэдэнииие усадхахын тулада партиин айкомой, тэрэнэй бюрогой гэшүүдэй зүгһөө бодото туһаламжа хэрэгтэй байгаа. Гэбэшье, тиимэ туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй. Семинарнуудшье болодоггүй. Мүн семинарнуудһаа гадна зүбшөөл заабари хэрэгтэй байдаг. Теэд партиин айкомой хүдэлмэрилэгшэд колхоздо ерэхэдээ секретарьнуудые «обёоронгүй», гансал колхозой түрүүлэгшэтэй юумэ бүгэдые шиидхээд ябашадаг заншалтай. Тиимэһээ бидэнэр заримдаа колхозой правлениин хүдэлмэридэ бодото туһаламжа үзүүлхэ, хиналта хэхэ аргагүй болоод байдагбди. Партиин айкомой бюрогой гэшүүдэй хүдэлмэриин иимэ арга дүршэл буруу байна. Саашадаа партиин айком партийна организацинуудай хүдэлмэридэ бодото туһаламжа үзүүлхэ, тэдэнэй үүргыень эрид дээшэлүүлхэ хэмжээ абаха ёһотой.

Инструкторска группаһаа туһаламжа хүлеэнэбди

(Баргажанай МТС-эй партийна организацийн секретарь А. К. Толстихинай үгэһөө)

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ манай машинно-тракторна станци урдаа табиһан зорилгонуудаа муугаар дүүргэһэн байна. Харьяата колхозууднай үбһэ, тарянай муу ургаса хуряаба. Колхозууд малда эдюулхэ үбһэ тэжээлээр дутамаг дээрэһээ һү һааха, мяха, нооһо абаха түсэбөө холо дүүргээгүй. Олон толгой мал, илангаяа залуу мал гарзалаа. Малажал дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэрие механизацилха, сабшалан тарянай газарые һайжаруулха ба үргэдхэхэ тушаа хараалагдаһан хэмжээнүүд жэл бүри дүүргэгдэнэгүй.

Эдэ бүгэдэ харюусалгатай хүдэлмэрие амжалтатайгаар ябуулхын тулада колхознигуудай, механизаторнуудай дунда партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха шухала байгаа. Теэд, энэ хэрэгтэ бодото анхарал табигданагүй.

Энээндэ эгээн түрүүн партиин айкомой Баргажанай МТС-эй зонодохи инструкторска группа зэмэтэй. Тус инструкторска группа партийно-политическэ, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэнь колхозуудай ба МТС-эй партийна организацинуудта бодото туһаламжа үзүүлнэгүй. Зонодохи партиин айкомой секретарь Н. Юмсунов колхозуудаар, тракторна бригаднуудаар ябахадаа, тэндээ удаан тогтодоггүй, харин 2—3 часай турша соо элдэб тоо баримтануудые суглуулаад ябашадаг байна. Теэд, тэдэ тоо баримтануудһаашье тобшолол хэдэггүй. Бидэнэр партиин айкомой инструкторска группын зүгһөө бодото туһаламжа хүлеэнэбди.

Хонин ажалаа хүгжөөе

(Хонишон Б. П. Цыреновэй, комплексно бригадын бригадир Д. Б. Самбуевай, ОТФ-е даагша Г. Х. Хуригановай хэлэһэн үгэнүүдһээ

Ниитынгээ малай тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ барагдашагүй ехэ арга боломжо манай аймагта бии. Теэд эдэ арга боломжонуудаа бидэнэр гүйсэд хэрэглэжэ шаданагүйбди. Ленинэй, Кировэй, Молотовой нэрэмжэтэ, мүн бусадшье колхозууднай уһалагдадаг газараа үргэдхэжэ, орооһото болон тэжээлэй культурануудые ехээр тариха аргатай. Тиимэ газарнууд аймаг дотор ехэ. Теэд мүнөө болотор аймагай колхозууд болон МТС таряалангаа һайжаруулха, уһалха хүдэлмэридөө хам ороогүй байна. Тиимэһээ малнай жэл бүри тэжээлээр дуталдана. Тиигэжэ үбэлжэлгын үедэ ашаг шэмээ ехээр гээхэһээ гадна, олоор гарзална.

Аймаг доторнай хонин ажалые хүгжөөхэ тон ехэ арга боломжо бии. Зургаадахи табанжэлэй хугасаа соо хонин ажалаа эрид хүгжөөхэ, хонидойнгоо тоо толгойе 300 мянган болгохо зорилго аймагай партийна организаци урдаа табиһан байна.

Олзо доход ехэтэй энэ һалбаряа түргэн хүгжөөхын тула нэн түрүүн Хуллаг, Хүнтэй гэхэ мэтэ үндэр, уужам талануудта худагуудые олоор малтаха, тэндэ хонидой хашаа байрануудые, мүн хонишодой байха гэрнүүдые һайнаар, олоор бариха шухала. Ногоон конвейертэ хэрэглэгдэхэ тэжээлэй культурануудые; зелёнко, овёс гэхэ мэтые фермэнүүдэй хажуугаар ехээр тариха хүдэлмэри мэнэ гэһээр ябуулжа захалха ёһотойбди. Эдэ бүхы хүдэлмэрие түргэнөөр ябуулха хэрэгтэнь аймагай колхозуудта Баргажанай МТС хүсэтэ техникээрээ ехэ туһаламжа үзүүлхэ аргатай байна. Теэд тус МТС-эй дирекци ба партийна организаци хуушан заншалаа үшөө табинагүй, зөөлэн хахалалгын түлөө оролдоод лэ, малажалые хүгжөөхэ үндэһэн шухала асуудалда анхаралаа хандуулнагүй. Тиимэһээ түргэн шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнууд хамагай хойно табигдана. Жэшээнь, худаг малтаха, һубаг канавануудые татаха, тарянай ба сабшалангай газарнуудые һөөг бургааһанһаа сэбэрлэхэ гэхэ мэтэ шухалын шухала асуудалнууд тон муугаар, удаанаар шиидхэгдэнэ. Энэ хүдэлмэрие саашадаа удааруулжа болохогүй. Аймагай колхозууд болон МТС хоорондоо холбоо барисаатайгаар ажаллажа, арга боломжонуудаа ашатай һайнаар хэрэглэхэ ёһотойбди.

Улан-Удын сэмбын фабрика һүүлэй үсын шэнэ техникээр хангагдана. Эндэ таһалгаряагүйгөөр ээрэдэг машина һаяхан ашаглалгада оруулагдаба. Энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлбэ. Мүнөө бии байгаа үйлэдбэриин талмай дээрэ түрүүнэй хүдэлмэрилжэ байһан ээрэлгын машинануудта орходоо иимэ машинанууд хоёр дахин олоор табигдаха болоно.

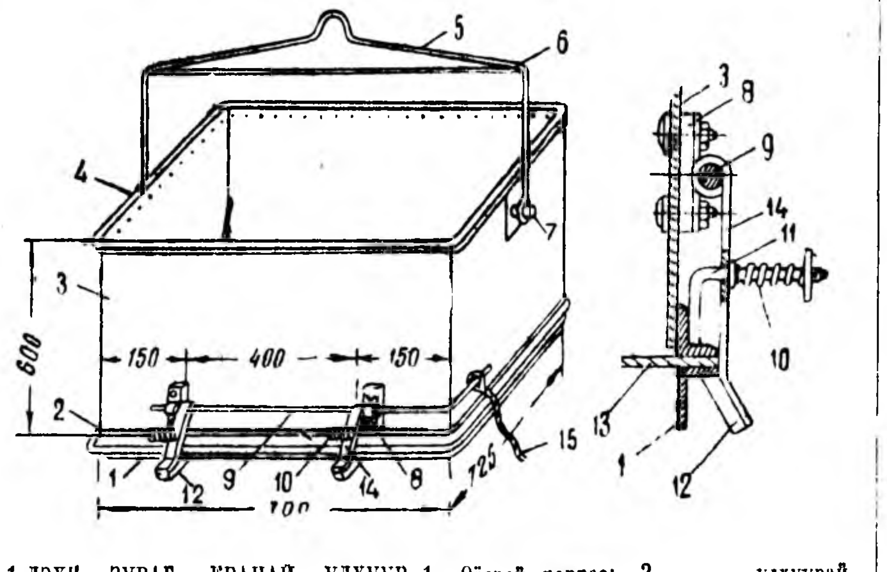
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ээрэгшэнэрэй бригадын бригадир В. П. Личенхо (баруун гарһаа) Н. Д. Павловае шэнэ машинаар хүдэлмэрилхэ мэргэжэлдэ һургажа байна.

А. Мантаевай фото.

Силос нүхэнһөө гаргаха тухай

Шэмэтэ тэжээл ямаршье мал дуратайгаар эдидэг. Илангаяа үнеэд силостэ ехэ дуратай. Иимэһээ манай эндэхи колхозууд мүнөө жэлдэ яһала ехэ силос кукурузаар, хээрын ногоогоор, зелёнко солоомо хоёрой холисоор дараһан байна.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада манай эндэ силос ехээр дарагдадаг болобошье, тэрэнииe траншейн нүхэнһөө гаргаха хүдэлмэри мүнөө болотор оньһожоруулагдаагүй байһаар, промышленностьмнай энээндэ хэрэгтэй зэмсэг түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэггүй байна. Теэд энэ хүдэлмэри түбэгтэй, хүшэр хүндэ юм. Нэгэ тонно силос нүхэнһөө гараар гаргахын тулада 3 хүн 3,3 час гаргашална. Энээн дээрэһээ харабал, томошог фермын малые силосээр хангахын тулада аргагүй ехэ саг, хүсэн гаргагдадаг.

1-ДЭХИ ЗУРАГ, КРАНАЙ УДХУУР. 1—Оёорой каркас; 2 — удхуурай доодо рама; 3—хананууд; 4—удхуурай дээдэ рама; 5—үлгэхэ түмэр; 6—тулгабша; 7—палец; 8—подшипник; 9—шэбхын гол; 10—пружина; 11—пружинын гол; 12—шэбхын гохо; 13—оёор; 14 —шэбхэ; 15—ооһор.

Силос гаргаха ябадал хүнгэдхэхын тулада элдэб түхеэрэлгэнүүдые колхоздоо бүтээжэ, малшадай ажалые бүри бүтээсэ ехэтэй болгохо тон шухала болоод байна.

Московско областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахые механизацилха, электрификацилха Украинын научно-шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд силос гаргаха зэмсэг түхеэрэлгэнүүдые зохёогоод, колхозуудта туршажа үзэһэн байна. Силос гаргалгада хэрэгтэй хэрэгсэлнүүдые промышленностиин бүтээн гаргатар, эдэ түхеэрэлгэнүүдые колхоз бүхэн МТС-эй багахан туһаламжатайгаар бүтээжэ шадаха байна. Тэдэнэй зариман тухай доро бэшэгдэнэ.

МОДОН ЭЛЕВАТОР

Энэ хадаа модоор хэгдэһэн хобоо. Энэ хобоо дотор гэнжэтэй транспортёр гүйжэ байдаг. 3,5 метр гүнзэгытэй траншейдэ табихын тулада 7 метр утатай иимэ хобоос харуулдаһан хабтагайгаар хэдэг. 350 миллиметр үргэнтэй хоёр хабтагай эблүүлжэ хадахада хобоогой хоёр хана болодог. Хобоогой оёорые 500 миллиметр үргэнтэй 2—3 хабтагайһаа эблүүлхэ хэрэгтэй. Гадна, хобоогой досоо талынь һайса харуулдажа, мэлигэрхэн болгохо шухала.

«Сталинец 6» тракторай зарим детальнуудые транспортёр хэхэдээ хэрэглэхэдэ болоно. Жэшээлхэдэ, иимэ детальнууд хэрэглэгдэхэ гэбэл: эрьюулхэ звёздочко (МБ-6)—2 хэһэг, транспортёрой комбинированнэ гэнжэ (М-1104, МЛ-133)—26,5 метр, ролигууд (М-8)—2 хэһэг, шарикова подшипнигай корпус бүглөөтэеэ (№ 1205)—2 комплект, доодо голой шэрэм подшипнигууд (татуургатаяа)—2 комплект.

Элеваторай транспортёрые электромотороор гү, али бензиновэ двигателеэр хүдэлгэхэ. Тиихэдэ трансмиссиин, мүн бусад голнуудые 25 миллиметр бүдүүн буладаар хэхэ. Жүдхэдэг голой утань 750 миллиметр, трансмиссиин голой утань 810 миллиметр, жүдхүүлдэг голой утань 670 миллиметр байха ушартай. Түрүүшын голые хүһан подшипник дээрэ һуулгахада тон таарамжатай байдаг. Нүхэн сооһоо силос гаргахын тулада транспортёр хэрэгтэй. Транспортёр хадаа гэнжэ, модон планкануудһаа бүридэнэ. Планкануудые хоорондонь 540 миллиметр зайтайгаар гэнжэ дээрэ хададаг. Гадна, 6 миллиметр бүдүүн шабын түмэрөөр хэһэн 130 миллиметр утатай 5 шпилькэ планкада хадаха шухала. Эдэ шпилькэнүүд хобоогой оёорые шудархаа ядахагүй. Тиихэгүйнь тулада хобоогой хажуу ханадань зурууд модонуудые хадаха.

Транспортёрой скоростинь 0,5 метр секунда гэхэ гү, али жүдхэдэг гол 1 минута соо 125 дахин эрьелдэнэ. Тиимэһээ голой эрьелдэсые түргэдхэхын, аалидхахын тулада таараха шкив тодходог.

Элеваторта 1—2 хүн хүдэлдэг, тэдэнэр час соо 3—4 тонно силос гаргажа шадаха байна.

«ТК-О» МАРКЫН ОВОЩНОЙ ТРАНСПОРТЁР

Нёдондонһоо хойшо республикын колхозууд «ТК-О» маркын овощной транспортёрнуудые олоор худалдажа абаа. Теэд тэдэ механизмууд олонхи колхозуудта тодхогдонгүй, хэрэглэгдэнгүй хэбтэнэ. Эдээниие нүхэн сооһоо силос гаргалгада тааруулхада яһала бэлэн юм. Тиихэдээ элеваторыень 2,8 метрээр ута болгохо шухала. Энээнэй тулада элеваторай хоёр ханые таһа сабшаад, таһархайнуудыень 2,8 метр утатай 30x30x4 миллиметр сеченитэй углуутаһан буладаар армагтайнь адляар залгаха хэрэгтэй. Мүн элеваторта тулгаха 3 валик, 10 удхуур нэмэжэ тодхохо шухала.

«СКП-0,15» МАРКЫН ҺҮРИ ХАЯДАГ МЕХАНИЗМ

Энэ механизмые тааруулаад, силос гаргахын тулада хэрэглэжэ болохо. Зүгөөр үбһэ үргэдэг армагыень газарта хүрэтэр хэбтүүлээд, ара талынь хахадта 80—100 килограмм ашаа шагтагалха хэрэгтэй. Гадна, үбһэ асалдаг арзагар түмэрэй орондо 150 килограмм багтааха амһарта тодходог. Энэ амһартын оёорынь үүдэндэл адляар доошоо нээгдэдэг аад, хаахада өөрөө шэбхэдэгдэхээр оньһотой байха ёһотой. Энэ амһарта 1-дэхи зураг дээрэ харагдана.

МОДООР ХЭҺЭН ЭРЬЕЛДЭДЭГ КРАН

Энэ түхеэрэлгэ хадаа электричествогүй фермэдэ ехэнхидээ хэрэглэгдэдэг.

Эрьелдэдэг кран иимэ гол шухала узелнуудһаа бүридэнэ: армаг, бахана, зүүхэ (стрела) эрьюулгэ, удхуур. Армаг, бахана, зүүхэ гурбуулан модоор хэгдэдэг. Армагай тэг дунда утаашань табиһан хоёр модон дээрэ баханын тулгаха подшипнигай корпусынь бүхэлэгдэнэ. Тэрэ корпусой оёорто шарикова подшипник (№ 8118) һуулгадаг байна.

Баханын модон 20 сантиметр бүдүүнтэй байха ёһотой. Тэрэниие эрьюулхын тулада тэрээндэ залуур хэгдэхэ. Зүүхэ хэхын тулада хоёр хабтагай абажа хоорондонь хүндэлэбшэ модо барижа шүрэбөөр барюулаад, тэрэнээ баханадаа хададаг гү, али шүрэбөөр холбожо барюулдаг. Зүүхын үзүүрые баханын үзүүртэй татуургаар холбохо, тиин удхуурай хооһон байхада зүүхын өөдөө болошохогүйн тулада зүүхэ бахана хоёрой уулзуурта тулгаад байха модо хадаха байна. Бахана зүүхэ хоёрой үзүүртэ 100 миллиметр түхэреэнтэй хоёр ролик трос ябуулхын тулада хэдэг. Энэ тросой нэгэ үзүүрынь зүүхын үзүүртэ бүхэлэгдэнэ, нүгөөдэ үзүүрынь удхуурай ролик орёогоод, зүүхын, баханын ролигууд дээгүүр гараад, зүүхын узуурта табигдаһан трос орёодог эрьюулгэдэ бүхэлэгдэнэ.

Трос орёожо татаха эрьюулгые хоёр хажуудаа модон подшипнигтай түмэр голдо һуулгадаг. Эрьюулгын барюулые табижархихада һөөргөө эрьелдэшэхэгүйн тулада голдонь (эрьюулгын буруу хажуудань) храповик табиха шухала. Гадна, ашаатай удхуурай шэгнүүрые тэнсүүлхын тулада зүүхын узуурта 60—80 килограмм ашаа тээхэ хэрэгтэй.

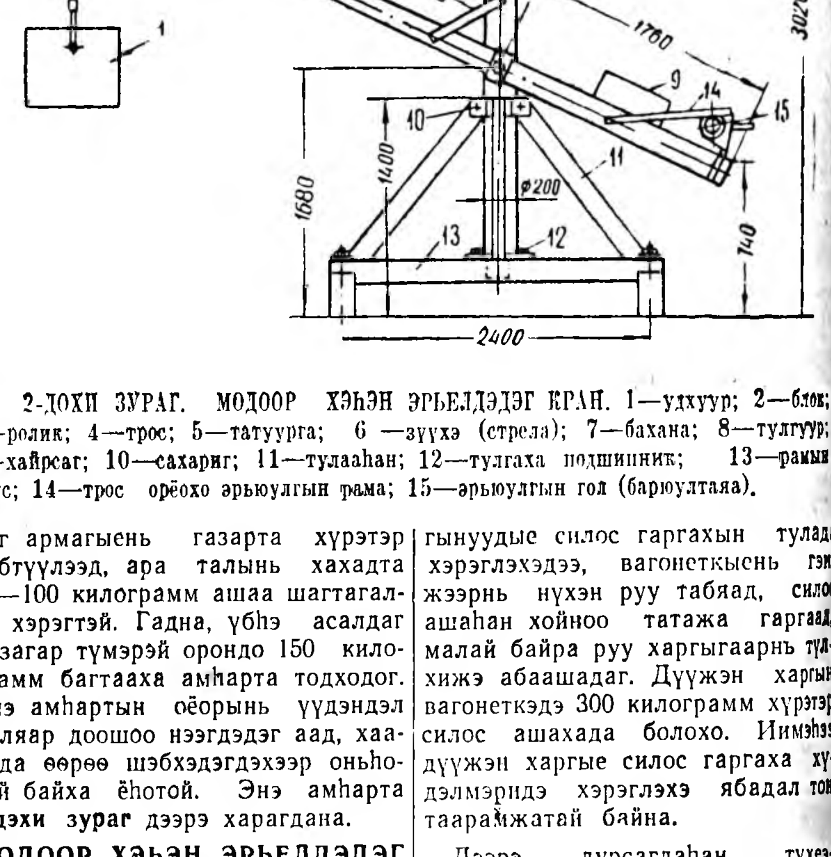
Удхуурай оёор нээгдэгдэхээр хэгдэдэг.

Кранда хоёр хүн хүдэлдэг. Тэдэнэй нэгэниинь нүхэн соо ороод, удхуурта силос ашана, нүгөөдэнь силосээ гаргажа, амһарта гү, али тэргэдэ адхана. Энэ кран час бүри 1.5—1,8 тонно силос гаргаха хүсэтэй. Удхуур соо 80—100 килограмм силос ашаалагдана.

Нэгэ нүхэнһөө нүгөөдэдэнь абаашахын тулада кранаа сана дээрэ тодхоод, морёор гү, али сараар шэрүүлхэдэ болоно.

Нүхэнһөө силос гаргалгада худагай гүлы (дүүжэн) хэрэглэхэдэ боломоор. Юуб гэхэдэ, энээниие дархалхадашье, хүдэлгэхэдэшье бэлэн. Тиин тэрэниие нэгэ нүхэнһөө нүгөөдэдэнь абаашахаар болгоходоо, сана дээрэ гү, али тэргэ дээрэ тодхоходо таарамжатай. Гадна, энээндэ механизированнэ удхуур (1-дэхи зураг) үлгэхэдэ болохо.

Колхозуудай малай фермэнүүд дүүжэн харгытай байдаг. Тэрэ харгынуудые силос гаргахын тулада хэрэглэхэдээ, вагонеткыень гэнжээрнь нүхэн руу табяад, силос ашаһан хойноо татажа гаргаад, малай байра руу харгыгаарнь түлхижэ абаашадаг. Дүүжэн харгын вагонеткэдэ 300 килограмм хүрэтэр силос ашахада болохо. Иимэһээ дүүжэн харгые силос гаргаха хүдэлмэридэ хэрэглэхэ ябадал тон таарамжатай байна.

2-ДОХИ ЗУРАГ. МОДООР ХЭҺЭН ЭРЬЕЛДЭДЭГ КРАН. 1—удхуур; 2—блок; 3—ролик; 4—трос; 5—татуурга; 6 —зүүхэ (стрела); 7—бахана; 8—тулгуур; 9—хайрсаг; 10—сахариг; 11—тулааһан; 12—тулгаха подшипник; 13—рамын брус; 14—трос орёохо эрьюулгын рама; 15—эрьюулгын гол (барюултаяа).

Дээрэ дурсагдаһан түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэдэ, силос гараар ашагдаха баатай болоно. Гэбэшье, эдэ түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэһэнэй ашаар горьтой хүсэ зөөри алмагдахань элитэ. Жэшээлхэдэ, һүри хаядаг механизмаар силос гаргахада 3,3 дахин бага хүсэн гаргагдана. Мүн нүгөөдэ механизмуудые хэрэглэһэнэй эсэстэ 2—2,7 дахин бага ажал гараха байна.

Н. АБЗАЕВ, инженер.

Олон үхибүүдтэй эхэнүүд шагнагдаба

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр олон хүүгэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар ба «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаба.

Бичурын аймагай Харлан тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр А. И. Попова, Прибайкальска аймагай Троицкое тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр В. Н. Баташева, Тарбагатайн аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Е. Я. Трифонова гэгшэд 9 үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ 1-дэхи шатын орденоор шагнагдаба. Найман үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн 7 эхэнүүд «Эхын алдар» гэжэ 2-дохи шатын орденоор шагнагдаа. Тэдэнэй тоодо Городок городой гэрэй эзэн эхэнэр Ц. Б. Санжиева, Хоринн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Ц. Н. Гармаева, Баунтын аймагай Карафтит тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Н. А. Василенко ба бусад бии.

Долоон үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ 3-дахи шатын орденоор 11 хүн шагнагдаба. «Эхын медаль» гэжэ 1-дэхи шатын медаляар 34 эхэнүүд, «Эхын медаль» гэжэ 2-дохи шатын медаляар 46 хүн шагнагдаһан байна.

МАЛШАДАЙ НЭРЭ ТҮРЫН ХЭРЭГ

Эды шэнээн һү, мяха, нооһо абахын түлөө мүнөө жэл тэмсэе, нүхэд малшад!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ...эһээ доошоо ...оргойн совхо... хонишон Б. ...енов, 2. Ку...анай аймагай ...нинай нэрэм... колхозой хо...н Л. Бубсев. ...эдын аймагай ...вэй нэрэмжэтэ ...озой хонишон Д. Норбоев, 4. ...кало-Кударын ...гай Ждановай ...жэтэ колхо... хонишон П. ...бицкая.

Хонин бүриин 400 грамм нооһо нёдондонойхиһоо ехээр хайшалая

Бурят-Монголдомнай хони үсхэбэрилхэдэ ямар таатай зохид арга боломжо бии гээшэб! Улан-Удэһээ баруулжаа Сэлэнгэ болон Зэдэ мүрэнүүдые үгсөөд, үрэжэл түгэс үргэн тала нуганууд, хада гүбөөнүүд хэдэн зуугаад километрын газарта нэмжыжэ байдаг. Улан-Удэһээ зүүлжээ Үдэ голые үгсэн Эрхирэгһээ эхилээд Хорго Исингэ хүрэтэр хэды ехэ бэлшээри, таряалан, сабшалангай газар бии гээшэб!

> **«1956 — 1957 оной ажахын жэлэй туршада республика дотороо хонидой тоо толгойе 25 процентээр олошоруулая, 100 хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, мал болгоё. Хонин бүриһөө нооһо 400 грамм ехээр хайшалжа абая. Хурьгадые эхэһээнь һалгааха үедэ хурьгадай шэгнүүрие 20 — 25 килограмм болгохо, зүгөөр үбэлэй байрада орохо үедэнь — 40 килограммһаа доошо бэшэ байлгаха ябадал туйлая».**
>
> *(Малажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай Хандалгаһаа)*

Түрэл нютагайнгаа баялигые коммунизм байгуулха арюун нангин хэрэгтэ шадаал һаа ехээр элсүүлэн ашаглаха гэһэн Коммунистическэ партиин XX съездын заабаринуудые бэелүүлэн, ойрын 5—6 жэл соо манай республика хонидойнгоо тооe гурба дахин олошоруулжа, 3 миллион болгохо, нооһо хайшалан абалгаяа дүрбэ дахин ехэ болгохо зорилго табинхай.

Энэ зорилгын бодото дээрээ амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ шадагдаха байһые иимэ баримтанууд гэршэлнэ. Нэгэдэхеэр, 1956 ондо манай республика дотор 1950 онойхиһоо гурба дахин ехэ нооһон хайшалагдаа. Хоёрдохёор, малажалһаа бүри ехэ ашаг шэмэ абадаг болохоор шиидээд, манай республикын колхозууд болон совхозууд ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ хони үсхэбэрилгөөр ехэхэн амжалта туйлаа.

Түрүү колхозууд болон аймагуудые абажа үзэбэл, ажахын 1955—1956 ондо бүри ехэ амжалтануудые туйлаһан байна. Жэшээлхэдэ, Кяхтын аймагай колхозууд 1956 ондо нёдондонойхиһоо 24,6 процентээр ехэ гэхэ гү, али хонин бүриһөө 300 грамм нооһо ехээр хайшалжа абаа. Энэ аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз нэгэ жэл соо нооһо хайшалалгаяа 67,6 процентээр нэмээгээ гэхэ гү, али нёдондонойхитойнь жэшэбэл, хонин бүриһөө 970 граммаар дээшээ нооһо абаһан байна.

Эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэнь абажа харахада, манай республикын 10 колхоз 150-һаа 225 хүрэтэр килограмм, Борьёогой совхоз 274 килограмм нооһо хайшалаа. Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонишон Долгор Цыренжапова ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ отарынгаа 806 эрье хонидой толгой бүриһөө 5,25 килограмм гэхэ гү, али нэгэ жэл соо хонин бүриин 2 килограмм нооһо ехээр хайшалаа.

Зэдын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз нэгэ жэл соо хонидойнгоо тооe 4 мянгаар олошоруулжа, мүнөө жэлдэ 18 мянган хонитой болоо. Тэдэнэй гурбанай хоёр хубинь нарин ба нарибтар нооһотой юм. Хонидһоо нооһо хайшалжа абалгань хоёр дахин нэмээд, энэ колхоз мүнөө жэлдэ миллион 800 мянган түхэриг олзо гансал хонин ажалһаа оруулаа.

Түрүү хонишод үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри зүбөөр ябуулна, искусственна аргаар эхэ хонидоо үрэжүүлнэ. Хонидтоо хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэжэ, нэгэ жэгдэ һайнаар холлуулаад, тарган тобироор ондо оруулна. Жэшээлхэдэ, хонин бүриһөө нооһо хайшалжа абалгаяа жэл соо 2 килограммаар нэмээһэн Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Цыренжаповагай эрьенүүд зүбөөр үһалагдана, үбэлжэлгын үедэ жэгдэ һайнаар эдеэлүүлэгдэнэ. Нооһо хайшалха үедэ тэдэ эрьенүүдынь хурга шахуу гадартай байдаг. Тиихэдэ Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод нүхэд Брылев Давыдов хоёр даажа байһан 460 эхэ хонидһоо 586 хурьга гү, али 100 эхэ хониһоо 127 хурьга абаһан байна.

Хонидой тоо толгой олошоруулха, ойрын 2—3 жэл соо ашаг шэмыень хэды дахин ехэ болгохо арга боломжын манайда бии байһые түрүү хонишод элирүүлбэ.

Үбэлжэлгын үедэ хонидоо тураангүй, нооһыень «үлэн наридхатай» болгонгүйгөөр, тобир тарганаар ондо оруулхын тула тала газарай хагданда бэлшээхын хажуугаар, нэмэлтэ тэжээл болгон үбэлдөө хонин бүридэ адагынь 2—2,5 центнер үбһэ, 50 килограмм силос, 20—30 килограмм таряа эдюулхэ хэрэгтэй.

Мүнөө республикымнай колхоз бүхэн нёдондонойхиһоо һураггүй ехэ солоомо, зелёнко, үбһэ тэжээл бэлдээ. Олонхи колхозууд силос ехээр даранхай. Хонидой байранууд олоор баригданхай. Хонин ажалда үнинэй хүдэлжэ дүршэлтэй болоһон, шадамар бэрхэ, ажалша бүхэриг хонишод колхоз, совхоз бүхэндэ олон болоо. Тиин, үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 400 граммаар үлүү ехэ нооһо ажахын 1956—1957 ондо хонин бүриһөө хайшалжа абаха арга боломжотой байна. Тиигэхын тулада хонишон бүхэн ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, хонидоо жэгдэ һайнаар эдеэлүүлжэ, үһалжа, тарганаар ондо оруулхын, эхэ хонин бүриһөө хурьга абахын, нэгэшье хони гарзалуулхагүйн түлөө тэмсэхэ уялгатай.

Ажахын 1956—1957 ондо республикын түрүү хонишодой тоодо орохын тула түрүү отарануудта, колхозуудта экскурсаар ошохо, хонон үнжэн байжа ажалтайнь танилсаха, наукын болон түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр шудалжа, ажалдаа амжалта туйлаха шухала.

Малаа таргалуулжа, мяха ехээр абая

Хамагай түрүүндэ гахай олоор үсхэбэрилдэг болоһоной, мүн үхэрэй, хониной мяха ехээр абадаг болоһоной ашаар зургаадахи табанжэлдэ мяха абалгые хоёр дахин ехэ болгохо зорилго зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XX съездын баталһан Директивэнүүд соо габигданхай.

Мяха ехээр абадаг болохо талаар КПСС-эй XX съездын табиһан энэ зорилгые бэелүүлэн, манай республикын колхозууд ажахын үнгэрһэн жэлдэ эдлүүриин газарай 100 гектарта 9 центнер мяха, (тэрэ тоодо хахалагдаһан газарай 100 гектар бүридэ 2,4 центнер гахайн мяха) гэхэ гү, урда жэлэйхиһээ 3,4 центнер ехэ мяха абаһан байна. Зүгөөр энэмнай тон бага гээшэ. Гүрэндэ бэеэ хүсөөгүй, хүсэд таргалаагүй мал тушаагдана. 1956 ондо колхозуудай гүрэндэ тушааһан бүхы эбэртэ бодо малай 37,4 процент хонидой 36 процент дундаһаа доошо шадалтай байгаа. Тиихэдэ гүрэндэ тушаагдаһан эбэртэ бодо малай шэгнүүр дунда зэргээр 245 килограмм, хонидой миил 39 килограмм байгаа. Энээнһээ боложо колхозууд олон толгой мал тушаабашье һаа, олзо багаар абана. Гахай үсхэбэрилхэ түсэб дүүрээгүй.

> **«Малаа бэлшээн таргалуулха ба шахан таргалуулха гүүртэнүүд ба отарануудые, томо колхозуудта—мяханай-товарна тусгаар фермэнүүдые бии болгоё. Эбэртэ бодо малые дунда зэргээр 300 килограммһаа доошо бэшээр, хонидые 45—50 килограммһаа, шахагдаһан гахай 70—80 килограммһаа доошо бэшээр гүрэндөө тушаадаг болохо ябадал туйлая; үсхэбэридэ байһан эхэ гахай бүридэ нэгэ нэгэ тонно мяха абая».**
>
> *(Малажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөнэй Хандалгаһаа)*

Мяха ехээр абадаг болохо хэрэгтэ бии байһан эдэ дутагдалнуудые усадхаха, гахай олоор шахаха, тарган мяха гүрэндэ тушаадаг болохо аргганууд түрүү малшадай республиканска суглаанда хабаадагшадай Хандалга соо тодорхойлогдонхой.

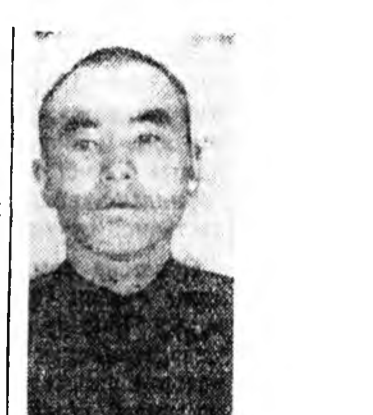
Түрүү малшадай, гахайшадай зааһанай ёһоор, эбэртэ бодо мал, гахай, хони таргалуулжа, мяха ехээр абаха арга боломжо колхоз бүхэндэ бии. Энээнние баримталжа иимэнүүд жэшээнүүдые харуулжа болоно. Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз мяханай-товарна тусхай фермэ 1955 ондо байгуулһан юм. Тус колхозой мал адуулагша Батуев Цыретор даажа абаһан 146 гунан сарнуудайнгаа амидын шэгнүүр сүүдхэ соо 1130 граммаар нэмээжэ, 1956 оной зунай гурба һара соо толгой бүриин шэгнүүрие 92 килограммаар дээшэлүүлжэ, тус бүриинь шэгнүүр 346 килограмм болгожо гүрэндэ тушааһан байна.

Тиихэдэ Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Лубсан Бадмажапов даажа абаһан 920 эрьенүүдэйнгээ шэгнүүр адуулгын 137 хоногто 48 килограммһаа 62 килограмм хүрэтэр нэмээһэн байна. Кабанскын аймагай «Коммунизм» колхозой гахайшан А. М. Купцова 1956 ондо эхэ гахай бүриһөө 23 поршоонхо абажа ехэ болгоо.

Эхэ гахай нэгэ удаа түрүүлээд лэ шахажа таргалуулгаар һайн амжалта туйлажа байһан колхозууд Мухаршэбэрэй, Кяхтын, Кабанскын ба бусад аймагуудта олон боложо байна.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэл хэрэглэжэ, гахай олоор үсхэбэрилжэ, ажахын гараад байһан жэлдэ республика дотороо 50 мянган тонно гахайн мяха абаха зорилго шиидхэхэтэйгээ нэгэн хамта, гүүдээ бултыень унагалуулжа, адуугаа олон болгохо, мүн ямаа, үһанай шубуудые, тахяа олоор үсхэбэрилхэ шухала гэжэ малажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай Хандалга соо онсолон заагдана. Үнэхөөрөөшье, адуу моридоо, ямаа болон шубуу олоор үсхэбэрилбэл, мяханай талаар колхоз доторой хэрэглэмжые хүсэд хангахаһаа гадна, тэдэнние гүрэндэ олоор тушаажа, нооһо, һү үгэдэг ашаг шэмэтэ малаа олоор арьбалха арга олдоно бшуу. Тиимэһээ адуугаа болон ямаагаа хайр гамгүйгөөр худалдадаг, үүсэлдэг ябадалда эсэс табижа, унага, эшэгээ олоор абаха, тэдэнние гарзагүйгөөр харууһалдаг болохо хэрэгтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малшан П. Содномов, 2. Кабанскын—Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хонишон С. Власов, 3. Байкало-Кударын — Пушкинай нэрэмжэтэ колхозой гахайшан М. Новолодская. 4. Мухаршэбэрэй — Суулгын Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гахайшан Я. Жалсанова.

Тэжээл ехээр бэлэдхэе

1955 ондо үбһэ тэжээл багаар ...лэдхэһэнһээ шалтагаалан үнгэ...гшэ үбэлжэлгын үедэ мал олоор ...рзалжа, туража, эхэ мал олоо...оо һубайржа, республикымнай ...лхозууд хони, эбэртэ бодо мал ...ошоруулха, һү, нооһо абаха та...ар 1956 ондо хараалһан хэм...э-ябуулгануудаа дүүргээгүй.

Эдэ дутагдалаа усадхахын ту...да үбэлэй үедэ сабшадан, бэл...эри һайжаруулха тушаа ямар ...дэлмэри ябуулха, 1957 ондо ...жээл ехээр абахын түлөө юу хэ... тухай КПСС-эй Бурят-Монго...й III пленумэй тогтоол соо, ...лажалай түрүүшүүлэй респуб...канска зүблөөнэй Хандалга соо ...дорхойгоор заагданхай.

1957 ондо хээрын сабшаланние ... бэлшээрние һайжаруулхын ту...да үбэлэй сагые хэрэглээ. 1957 ...до хээрын сабшаланһаа үбһэ ...ээр сабшажа абаха, ороoһото ...льтурануудай, нэгэ жэлэй но...онуудай, кукурузын ба корне...одуудай үндэр ургаса абаха ...мжээ-ябуулгануудые бэелүүлээ. ...хайн ба һаалиин фермэ бүхэнэй ...ргэдэ ногоон тэжээл та...яа. Хониной бригада бүхэн ...рынгөө бригадые бүдүүн тэжээ...р хангадаг болохын түлөө тэм...хэ ёһотой. Энээнние хангахын ...лада тэдээндэ сабшалангай га...р таһалжа, хэдэн гектар зе...нко тарижа үгэе гэжэ Хандалга ...о хэлэгдэнэ.

Үбэл, хабарай үедэ республи...н колхозуудай сабшалан дээрэ ...0 мянган тонно, таряалан, ого...д дээрэ 500 мянган тонно наг ...бхэ гаргаха, 230520 мянган ...бическа метр тошон халяаха, ... мянган гектарта саһа тогтоохо ...рэгтэй болоно.

Мүнөө ябажа байгаа үбэлжэл...н үедэ үбһэ тэжээлээ зүбөөр ...рэглэхэ, бүдүүн тэжээлые, илан...а солоомо хэршэжэ, һайса ам...руулан буйлуулаад малдаа ...юулжэ байха, бүхы гүүртэ, ота...нуудта кормушка, яслинууд тү...рэгдэнхэй байха зэргэтэй. Түл ...алгада бэлэдхэлэй бүхы дутаг...лнуудые дары усадхая.

Үнеэн бүриһөө һү хахад тонноһоо ехээр һаая

Жэлэй дүүрэтэр үнеэдһээ һү бүри ехээр һаажа, түсэбһөө гадуур 12 мянган тонноһоо бага бэшэ һү һааха гэһэн социалистическэ уялгаяа дүүргэхэ, **үбэлэй байрада байха үедэнь, үнеэн бүриһөө 2,5 дахин ехэ һү һаажа абая, үнгэрэгшэ жэлэй тусхайта хугасаантай жэшээлбэл, жэл соо 500 килограмм һү ехээр һаажа абаха гэһэн** уряатайгаар малажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшад республикын бүхы һаалишадта хандаһан байна.

Малажалай түрүүшүүлэй Хандалга республикын колхоз бүхэнэй һаалишадаар, малшадаар халуунаар дэмжэгдээд, үбэлэй үедэ үнеэдһээ һү ехээр һаахын тулада мүрысөөн һаалишадай дунда шангадан дэлгэржэ байна.

Прибайкальска, Сэлэнгын, Тарбагатайн аймагуудай колхозууд ноябрь һарада һү һаалгаяа нилээд ехэ болгожо, республика дотороо мүнөө түрүүлжэ ябана. Цагаан-Усанай, Саянтын, Тарбагатайн МТС-үүдэй харьяата колхозууд Сэлэнгын аймагай Карл Марксын, Байкало-Кударын—Ленинэй, Курумканай—Молотовой нэрэмжэтэ, Закаменай аймагай «Победа» колхозууд ноябрь һара соо нёдондоной тэрэ үеынхиһээ холо ехэ һү һаагаа. Мүн Мухаршэбэрэй аймагай «Путь Ленина», «Гигант», колхозуудай, Кударын аймагай Ворошиловай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай, Түнхэнэй болон бусад хэдэн аймагуудай колхозуудай олон һаалишад үбэлэй сагта һү хоёр дахин ехээр һаана. Тиигэжэ республикын малажалай түрүүшүүлэй абаһан уялгын сүм дүүргэгдэмээр байһые үнгэрһэн октябрь, ноябрь һаранuудта һааһан һүөөрөө эдэ һаалишад баталан харуулба.

Ажахын үнгэрһэн жэлдэ Зэдын аймагай колхозууд үнеэн бүриһөө 453 литр, Кяхтын аймагай колхозууд 381 литр, Кударын аймагай колхозууд 351 литр һү урда жэлэйхиһээ ехээр һааһан байна. Мүн Закаменай аймагай колхозууд ажахын 1955—56 ондо урда жэлнүүдтэ орходоо һү ехээр һаагаа.

Үнеэдтээ бүхы тэжээлынь тус тустань кормушка соо хэжэ үгэхэ, солоомыень буйлуулжа, хэршэжэ, дэбтээжэ үгэхэ, үбэлэй сагта үнеэдые бүлеэн уһаар хэды дахин уһалха, силос элбэгээр үгэхэ мэтээр — үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууһалха арга хэрэглэжэ, үбэлэй сагта 2—3 дахин ехэ һү һаанабди гэжэ Прибайкальска аймагай «Путь к коммунизму» колхозой һаалишад Н. Патрахина, Н. Шульгина, М. Решетова, Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишад Ханда Замбалаева, Цырен Будаева, Арина Сунграпова ба бусад бэшэнэ.

Тиигэбэшье, хэлэһэн үгэдөө хүрэдэггүй, һү ехээр абахын түлөө шангаар оролдодоггүй колхозууд бии. Жэшээлхэдэ, Кяхтын аймагай Погранична МТС-эй, Заиграйн аймагай Ново-Брянска МТС-эй харьяата колхозууд ба бусад олохон колхозууд һү һаалгаяа ноябрь һара соо доошолуулһан байха юм. Үбһэ тэжээлээр элбэг байһан аад, фермынгээ ажал хүдэлмэрие һайнаар эмхидхэжэ шадангүйгөөр, һү абалгые доошолуулжа байһан ушарнуудтай яашье эбсэжэ болохогүй.

Үнеэн ба гунжан бүриһөө нэгэ нэгэ тугал абажа мал болгоё, малайнгаа һүрэгые һайн болгохын тула, һүтэй үнеэдтэй болохын тула хоёр—гурбан тугал 6 һаратайһаань эхилээд гунжан болоторнь һаалишан бүхэнэй үсхэхэ ябадал эмхидхэе, һү багаар үгэдэг үнеэдые һүтэй малаар һэлгэхын тулада һайн бэетэй эмэ буруу, хашарагуудые шэлэжэ абаад, тэдэнние тусхай гүүртэ болгон тон һайнаар эдеэлүүлжэ, харууһалжа һайн үнеэд болгоё гэжэ малажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшад, һаалишад, малшадта хандаа һэн. Танай колхозойхид, фермэ, гүүртынхид энээн тушаа, үнеэдэйнгээ үүлтэр һайжаруулха тушаа юу хэнэб? Али урдынхяараал, эрэ, эмэ буруу, хашарагуудаа сугтань байлгаад, үдэшэ үглөөнэй тооһон жабар соо үргөө хүдэлгэхынь тэдысэ лэ хүл доронь хэды тэбэри үбһэ, солоомо хаяжа үгөөд лэ, борьбо дээрэнь бохилзуулжа, шэлбэ дээрэнь шэшэрүүлжэ үбэлжүүлһээр зандаа гү? Мал үсхэбэрилхэ иимэ хуушан заншалтай эрид шангаар тэмсэе! Буруу, хашарагаа багаһаань хойшо һайнаар харууһалжа, һү шэмэ ехээр үгэдэг үнеэн болгохын түлөө оролдоёл.

★Түрүү һаалишад★

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүүн тээһээ: 1. Хоринн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Ц. Холхонова, 2. Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Ц. Шадоева, 3. Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Д. Жалсанова. Эдэнэр нёдондо нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 2000 гаран литр һү һаагаад, мүнөө бүри ехэ амжалтын түлөө тэмсэжэ байна.

Дулаан байраар хангая

Байгал шадарай үбэл шэрүүншье, утаашье гээшэ. Тиимэһээ, малай олошоролго, ашаг шэмынь дээшэлэлгэ дулаан байраар хангагдаһанһаа нилээд дулдыдадаг.

1956 ондо Кударын, Түнхэнэй аймагуудай колхозууд адууһа малдаа байра олоор барижа, гүрэнэй түсэб холо үлүүлэн дүүргээ. Жэшээлхэдэ, Кударын аймагай колхозууд энэ оной үнгэрһэн 11 һара соо 9240 толгой малай байха 37 байра, 4000 толгой шубуунай байра барижа, жэлэйнгээ түсэб холо үлүүлэн дүүргээ. Тиихэдэ энэ жэлэй дүүрэтэр кударынхид 1250 малай багтаха үшөө хэдэн байра барижа дүүргэхэ юм. Тэрэшэлэн Түнхэнэй аймагай колхозууд үнгэрһэн 11 һара соо 6834 малай байха 27 байра барижа, жэлэйнгээ түсэб 382 процент дүүргээд, декабрь соо 1000 толгой малай байха 8 байра барижа дүүргэхэнь.

Кударын аймагта энэ оной февраль һара соо хамта дээрээ 486 хүнтэй барилгашадай саг үргэлжын 11 бригада эмхидхэгдээ. Тэдэнэй дундаһаа 17 дархашуулые, 11 столярые, 21 шулуушание, 6 штукатурщигуудые бэлэдхэһэн байна. Барилга хэхэ тусхай мэргэжэлтэдгүй байһан Хрущевой, Ранжуровай нэрэмжэтэ «Комбайн» колхозууд мүнөө өөһэдын модошо дархашуултай, шулуушадтай, штукатурщигуудтай болоо.

Кударын колхозууд малай байрануудые олоор барихаһаа гадна, энэ жэлдэ 40 мянган тонно силосэй багтаха түхеэрэлгэнүүдые барижа, үнеэн бүридөө 5—6 тонно силос дараа.

Малайнгаа тооe олошоруулха, ашаг шэмыень эрид ехээр дээшэлүүлхэ зорилго табяад, республикымнай колхозууд 1957 ондо 7 мянган үнеэдэй, 7 мянган тугалай, 11 мянган толгой гахайн, 150 мянган хонидой, 50 мянган шубуунай байха байрануудые, 150 мянган тонно силос дараха түхеэрэлгэнүүдые барнха даалгабаритай.

Манай республикын һонин

Түрүү механизаторнууд

Петр Борисович Севастьянов Темлюйскэ «Цемстрой» трестын эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо тэндэ ажаллана. 1949 ондо шэнэ мэргэжэл шудалжа, экскаваторщик болоһон юм. Экскаваторщигай мэргэжэлые богони болзор соо шудалжа, барилгашадайнгаа дунда нүхэр Севастьянов суутай болоо һэн.

Советскэ армиин зэргэһээ табигдажа ерэһэн залуу механизатор нүхэр Проскурин 1950 онһоо нүхэр Севастьяновтай сугтаа нэгэ экскаваторта ажаллана. Залуу машинист шулуутай газарта урдань хүдэлмэрилжэ үзөөгүй дээрэһээ элдэб түбэг бэрхэшээлнүүдтэй ушарбашье, ахалагша машинистһаа саг үргэлжэ туһаламжа абагша һэн.

Эдэ хоёр механизаторнууд иигэжэ эбтэй эетэйгээр, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаһанай ашаар ажалдаа үдэр бүри шэнэ шэнэ амжалта туйлажа, һараһаа һарада даалгабаряа 160—200 процент дүүргэнэ. Севастьянов, Проскурин гэгшэд «ОМ-202» маркын экскаватораараа 2-дохи, 3-дахи категориин зөөлэн газар малтаха ёһотой аад, 8—12-дохи категориин шулуутай газар малтана.

Эдэбхи үүсхэлтэй эдэ хоёр механизаторнууд жэшээтэ ажалаараа «Цемстрой» трестын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүндэтэй боложо, мүнгэн шан, хүндэлэлэй грамотануудые нэгэнтэ бэшэ абаһан байна.

Н. Михайлов.

Горпромторгын арба нэгэдэхи магазин (Улан-Удэ, лесозавод) эд бараанай эрьесые һара бүри үлүүлэн дүүргэнэ, ажалшадые элдэб бүдөөр хангана.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша наймаалагша М. И. Рябованова бүд худалдажа байна.

А. Мантаевай фото.

Даалгабаряа үлүүлэн дүүргэбэ

Бүтүү шэдхэ тайга... Һуртэй үндэр модонууд сагаан саһаар хушаатай оройнуудаа найгалзуулан һалхинда шууяна. Булганай шэнэхэн мүрые мүрдэн ангууша нохой хатарна...

Мүнөө Калининай нэрэмжэтэ эвенкийскэ колхозой ангуушад барандаа ой тайга гаранхай. Дээдэ Ангарай эхиндэхи ой тайгада 3 хүнһөө бүридэһэн ангуушадай звено хүдэлмэрилнэ. Мэргэжэлтэй ангуушад И. А. Тулбуков, В. П. Саманин, И. А. Кузнецов богонихон сагай хугасаа соо 45 булга баряа.

Мүн тэрэшэлэн суута ангуушан М. С. Агдыреевэй ангуушадай звено 43 булга баряа.

Агнууриин сезоной эхилхэһээ хойшо декабриин 1 болотор тус колхозой ангуушад 285 булга ба бусад үнэтэ ангуудай арһа 155 мянган түхэригтэ тушаажа, сезонойнгоо даалгабари үлүүлэн дүүргэһэн, байха юм.

Мүнөө колхозой ангуушад агнууряа амжалтатайгаар үргэлжэлүүлһээр.

В. Башаров.

Адуушан-ангуушанай алдар

Яруна—ангаар баян аймаг юм. Хойшоо Баргажан, урагшаа Хёлго хүрэтэр нэмжыһэн нэлэнхы тайгань ямаршье үнэтэ ангаар барагдашагүй баян ха юм. Аймаг соогуурхи тайгатаяа холбоотой зурууд ойнууд, шэнэһэн түглэнүүд хододоо ангаар таһардаггүй. Мүн манай Яруунада мэргэжэл ехэтэй ангуушадшье олон. Тэдэнэй нэгэн болохо Молотовой нэрэмжэтэ колхозой суута ангуушан Лубсан-Цырен Дымбрылов агнууриин олзоор аймаг ба республика соогоо мэдээжэ болонхой.

Хабарай хүсэтэ хухэ ногоондо хүллэжэ, шадал хүсөө хүсэһэн шамбай шумууһан үреэ, гунад, гүүдые дэлдэлгэн боложо, шииираг шиираг гэһэн хүбүүд урга ёдогошуулан, аргамжа һанжуулан адуу үймүүлжэ байгаа бэлэй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ унага хүхүүлээгүй халтагшанда, ямаршье эмнигшэндэ нуга татуулжа, ногто тархидаа углуулаагүй муу зантай гэгдэдэг надхама дэлһэтэй нарин хээртэ халажа, хансы шаман орохо хүн олдобогүй хэбэртэй. Түхэлэйнгөө адуушан Лубсан Цырениие булта хараад байна.

Ямаршье агтада урга бариагүй, улаан гараараа, гар даран мушхажа ородог дүршэл ба зориг ехэтэй Лубсан-Цырен хүнгэхэн тэрлигэйнгээ хормой хоёр тээшэнь шуугаад, хоёр альгаа нэгэ нэгэ үлеэжэ хабираад, баруун гараараа даллан, адуугаа хорёо зубшуулан гүйлгэбэ. Зэргэлэн гүйлдэжэ бахархан ябатараа, муу зантай, биб гэһэн нарин хээрэй багсагар һүүл хам шүүрэн урбалдаштарнь тангайса һэжээд, тэрэ дороо шэхэндэнь хам бужа, шашхатар дараад байхадань, тойрожо байгшад шаг шууя табилдан єрэжэ, хара хүсөөрөө дараа бэлэй.

Энэ Дымбрылов Лубсан-Цырен олон жэл соо Түрхэл гэжэ хүбшын дундахи дээрэ газарта адуушан Д. Дондоков Ц. Гуробазаров хоёртой колхозойнгоо адуун һүрэгые хаража байдаг. Тэрэ болбол ганса адуу манаха харахые, эмнигые һургахые мэргэжэһэн бэшэ, харин аймаг соогоо мэдээжэ суута ангуушан байха юм.

Нэгэ үдэр адуугаа манаад, хоёр үдэр амарха ээлжээндэ агнуури хэжэ үнгэргэдэг. Намаг буртагые, үгсэлүүр эрид байсые хандагай шэнгеэр гаталжа һураһан мориндоо мордожо, хоёр ангууша нохойгоо дахуулаад, агнадаг заншалтай.

Үнгэрэгшэ 1955 оной намарай агнууриин үедэ 5 булга, 4 үнэгэ, 2 шэлүүһэ, 2 зантахи, 6 һолонго, 1 дорго ба 1170 хэрмэ барижа тушааһан байгаа. Үнгэрэгшэ хабартаа шоно агнаа. Шонын нүхэ олоходоо, һалхинайнь доро нуга соо һуужа ехэ шонын ерэхэдэ угтан хороогоод, һүүлдэ гүлгэдынь уудалан баридаг зантай юм. Тиигэжэ 4 нүхэнһөө 19 гүлгэ алаһан байна. Үнгэрэгшэ жэл соо «Зөөлэн алтан» гэгдэдэг ангай арһа тушаалгаараа түрүү һуури эзэлжэ, ангуушадай бүхэсоюзна шанда хүртөө һэн.

Зундаа адуугаа таргалуулжа, унага даагадаа тэнжээжэ ябахадаа, намар болохые Лубсан-Цырен бүтүүхэн зосоогоо хүлеэжэ ядан байгаа. Хүлеэһэн саг, алтан намар хүрэжэ ерэбэ. Һайхан шэлүүһэнэй бүдэр намарай наранда улам гоёор соохорлон, аржын харагдаха, булганай үнэтэ арһанай гэрэлтэмэ һорьмой аржагар саһан дээрэ толо татуулха саг тулаба.

Энэ үедэ шиираг шумууһан, шадамар мэргэн Дымбрылов ангуушан бүхэли үдэртөө унтажа байгаагүй ёһотой гэжэ хэншье мэдэнэ. Лубсан-Цырен агнууриин үнэтэ үдэрнүүдые шадамар хэрэглэжэ, 500 гаран хэрмэ, 4 булга бариад тушааһан байна.

Ц. Номтоев.

Хархис этэгээдүүдэй үймөө эмхидхэгшэд арестовалагдаба

БУДАПЕШТ, декабриин 13. (ТАСС). Һаяхан «Непсабадшаг» газетэдэ Будапештдэхи полициин главна управлениин мэдээсэл толилогдоо. Будапештын хүдэлмэришэдэй тараагдаһан соведэй түрүүлэгшэ байһан Шандор Рац, мүн соведэй гэшүүдэй нэгэн Шандор Бали гэгшэдые полициин органууд декабриин 11-дэ арестовалаа гэжэ мэдээсэл соонь хэлэгдэнэ.

Будапештын хүдэлмэришэдэй соведые хархис этэгээдүүдэй зэбсэг болгохын, эмхи гуримгүй байдал тогтоохын, ажал хүдэлмэридэ гаргуулхагүйн тулада Рац Бали хоёр ехээр оролдодог байгаа гэжэ мэдээсэл соо заагдана. Тэдэнэр нюуса организаци хүтэлбэрилдэг, ажал хүдэлмэри хүүлхэгүй зорилготойгоор забастовко эмхидхэдэг, правительстводa эсэргүү листовконуудаа гаргахын тулада ушар ёһо ойлгоогүй залуушуулые хэрэглэдэг байгаа. Будапештын хүдэлмэришэдэй соведтэ ороһон үнэн сэхэ хүдэлмэришэдтэ, техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ, мүн бусад хүнүүдтэ заналта хэжэ, айлгахые оролдодог байба.

Тэдэнэр һаяхан нюуса зүблөө зарлажа, хүдэлмэришэдэй соведүүдэй гэшүүдһээ гадна, тэдээндэ ямаршье хабаагүй хархис этэгээдүүдые суглаанда уриба. Правительствые унагаахыень тухиржа, тэндэ байлсаһан үнэн сэхэ хүдэлмэришэд ба техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй һанамжые тоонгүйгөөр, 48 часай забастовкодо уряалба.

Рац Бали хоёр «Свободная Европа» гэдэг радиостанцитай, мүн баруун оронуудай корреспондентнүүдтэй нягта холбоо барисаатай байгаа. Тиихэдээ, Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын нэрынь гутаахын тулада хазагайруулһан мэдээсэлнүүдые тэдээндэ зорюута үгэдэг байгаа.

Неру США мордобо

ДЕЛИ, декабриин 14. (ТАСС). Индиин премьер-министр Неру албан тушаалай хэрэгээр мүнөөдэр США самолёдто һуужа мордоо. Неру Эйзенхауэртэй хэлсээ хэхэ юм гэжэ мэдээсэгдэнэ. Неру мүн Канада ошохо байна.

Ю. К. Паасикиви наһа бараба

ХЕЛЬСИНКИ, декабриин 14. (ТАСС). Финляндиин гүрэнэй элитэ ехэ ажал-ябуулагша, урдань Финляндиин республикын президент байһан Ю. К. Паасикиви 86 наһандаа мүнөө үглөөгүүр Хельсинкидэ наһа бараба.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XI сесс[ии]

ГЕНЕРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 14. (ТАСС). Арадай демократиин оронуудай дотоодын хэрэгтэ хамаархан оролсожо, эдэ гүрэнүүдтэ эсэргүү хорото ябуулга Холбоото Штадуудай хэжэ байһан тухай асуудалые Советскэ Союзай дурадхалаар тус сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулхыень Генеральна Ассамблейдэ Генеральна комитет дурадхаа. Тус асуудал хуулита ёһоор иигэжэ нэрлэгдэнэ: «Албаниин, Болгариин, Венгриин, Польшын, Румынин, СССР-эй болон Чехословакиин дотоодын хэрэгтэ США-гэй хамаархан оролсожо, эдэ гүрэнүүдтэ эсэргүү хорото ябуулга хэжэ байһан тухай Советскэ Союзай гомдол». Генеральна комитедэй дурадхаһанай ёһоор, энэ асуудал түрүүн тусхай политическэ комитедтэ, удаань Генеральна Ассамблейн пленарна заседанида хэлсэгдэхэ.

Арадай демократиин оронуудай дотоодын хэрэгтэ США-гэй хамаархан оролсожо, тэдэ гүрэнүүдтэ эсэргүү хорото ябуулга хэжэ байһан тухай асуудалые Генеральна Ассамблейн XI сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулха гэһэн Советскэ Союзай дурадхалые үндэһэлэн баримталжа, В. В. Кузнецов декабриин 13-да Генеральна комитедтэ үгэ хэлээ. Арадай демократиин оронуудай дотоодын хэрэгтэ США-гэй хамаархан оролсожо, эдэ гүрэнүүдтэ эсэргүү хорото ябуулга хэдэг тух[ай] асуудал үнинэй түүхэтэй юм гэ[жэ] В. В. Кузнецов тэмдэглээ. Дурса[г]даһан оронуудта эсэргүү хэгдэд[эг] хорото политика США-да гүрэн т[ү]рын хэрэг болгогдонхой.

Арадай демократиин оронууд[т]а эсэргүү США-гэй хэдэг хоро[то] ябуулгые тодорхойлһон докумен[т]нүүд болон хэдэн баримтанууд т[у]хай дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэл[э]хэдээ, США-гэй энэ хорото ябу[ул]гань эб найрамдалай хэрэгтэ ех[э]хэн аюултай гэжэ В. В. Кузнец[ов] харуулаа.

США-гэй хорото ябуулгань, бэ[е] даанхай гүрэнүүдэй дотоодын х[э]рэгтэ тэрэнэй хамаархан оролсо[л]гонь ООН-эй гол ёһонуудтай та[а]рахагүй байна гэжэ советскэ д[е]легациие толгойлогшо мэдүүлэв.

США-гэй зүгһөө бусад гүрэнү[ү]дэй дотоодын хэрэгтэ хамаархан оролсохые, мүн хорото ябуулга хэ[х]гые болюулхын тула дары түрг[эн] хэмжээ абаха гээшэ Нэгэдэм[эл] Нацануудай Организациин уял[га] мүн гэжэ В. В. Кузнецов тэмдэ[г]лээ. Энэ асуудалые тус сессидэ х[а]ража үзэхыень, мүн дурсагдаһ[ан] асуудалай шухала, яаралтай ба[й]һан дээрэһээ уридшалан Комите[д]тэ хэлсэнгүйгөөр, Ассамблейн уда[а]дахи пленарна заседани дээрэ зү[б]шэн хэлсэхыень Генеральна Ас[]самблейдэ В. В. Кузнецов дура[д]хаба.

Англо-французска добтологшод Порт Саидта зэрлиг муухайгаар аашална

КАИР, декабриин 13. (ТАСС). Англо-французска эзэмдэгшэд Порт-Саидта зэрлиг муухайгаар аашалһаар гэжэ Египедэй газетэнүүд мэдээсэнэ. Буу зэбсэгтэй отрядууд городто ажаһуудаг арабуудай гэр бүхэндэ нэгжүүл хэнэ, олон хүнүүдые, илангаяа залуушуулые арестовална. Эзэмдэгшэд буу зэбсэгэй складуудые бэдэрһэн хэбэртэйгээр амгалан хүн зоной гэр байрыень һандарган дээрмэдэнэ.

Англо-французска солдадууд дайралдаһан лэ юумые хулуужа абана гэжэ «Аль-Ахрам» газетэ мэдээсэнэ. Суэцкэ каналдахи египетскэ администрацида хамаатай мастерскойнууд болон барилгануудые французска эзэмдэгшэд һандаргажа, тэндэһээ үнэтэй олон түхеэрэлгэнүүдые хулуугаа. Булимтарагшад складуудта гал аһаажа, портын администрациие ехэ гарзада оруулба.

Анло-французска сэрэгүүдэй бүлэг солдадууд городой үйлсэнүүдээр ябана гэжэ «Аль-Ахрам» газетэ мэдээсэнэ. Арабска кварталнуудта танкнууд болон броневигүүд байлгагданхай. Хүдэлмэришэдэй һуудаг «Избет Аль-хуррия» гэжэ газар[ы]адаалхайтай проволокоор хүре[э]лээ.

Дайсадай самолёдууд Порт-Саи[д]та газар дээхэнүүр ниидэжэ, х[ү]зониие айлгахын тулада пулем[ё]доор буудана.

Египедэй патриодууд эзэмдэгшэ[д]тэ эсэргүүсэн тэмсэнэ. Египе[дэй] арадай эсэргүүсэлгын ажал-ябуу[л]га эдэбхитэй болоо гэжэ «Аль-А[х]рам» газетэ мэдээсэнэ. Гэм хэ[һэ]нэйнь түлөө французска 3 солдады арадай хүдэлөөндэ хабаадагша[д] саазалаа. Тэдэнэй бэень Ан-Нах[д]... гэжэ үйлсэдэ үсэгэлдэр олдоо гэж[э] «Аль-Ахрам» газетын корреспо[н]дент Порт-Саидһаа мэдээсэбэ. Ар[а]дай сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй Пор[т]-Саидта үргэдэхэдэнь булимтара[г]шад айдаг болобо. Солдадууд га[н]са нэгээрээ үйлсэдэ гарахаяа бо[]лёо. «Порт-Саидһаа тонилогты[!] «Энэ манай газар, каналшье ба[й]манай!» гэһэн лозунгнуудые Египе[]дэй патриодууд няана. Сэрэгэй гэм[]тэниие сүүдтэ үгэхэ эрилтэ хэһ[эн] листовконууд город соогуур тараа[г]дана.

Алжирай патриодуудые хатуугаар хэһээнэ

ПАРИЖ, декабриин 14. (ТАСС). Алжирай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаадагша Нассердин үсэгэлдэр Константина (Алжир) городой түрмэдэ саазалуулаа гэжэ хэблэл мэдээсэнэ. Эхэ оронойнгоо бэеэ даанхай байхын түлөө тэмсэһэнэйнгээ түлөө саазалуулхаар шиидхэгдэһэн Алжирай 250 патриодууд мүнөө түрмэдэ байна гэж[э] «Юманите» газетэ һануулна. Алжирай патриодуудые саазалха шиидх[э]бэри болюулха гэһэн эрилтэтэй п[е]тици республикын президент боло[н] правительстводa эльгээхыень бүх[ы] республиканецуудые «Юманите» уряална.

Эзэрхэг түримхэйшүүлэй хорото аашануудые элишэлһэн документнүүд

☆

(Москваһаа ерэһэн бэшэг)

☆ ☆

Египет хадаа эртэ урда сагай оронуудай нэгэн болоно. Тэрэнэй эзэлжэ байһан газар дайдань Франци, Голланди, Бельги, Швейцари дүрбэнэй газарһаа ехэ юм. Египедэй бүхы хүн зониинь 20 миллион шахуу. Тэндэ гол түлэб арабууд ажаһуудаг.

Африка түбиин зүүн хойто зүгтэ оршон байһан энэ орондо хариин булимтарагшад нэгэнтэ бэшэ дайгаар добтолон орожо, хүн зониень хэдэн зуун жэлэй туршада богоолшолон мүлжэһэн байна. Аяар 1517 онһоо эхилэн бүхэли дүрбэн зуун жэл соо оттоманска империин мэдэлдэ Египет байгаа. 1882 ондо Египедые Англи эзэлжэ, өөрынгөө мэдэлдэ оруулаа һэн. Зүгөөр, эрхэ сүлөөтэ байдалайнгаа түлөө Египедэй арад зон олон жэлэй туршада үсэд шанга тэмсэл ябуулһан байха юм.

Гамаль Абдель Насер түрүүтэй египетскэ армиин патриотическа офицернүүд 1952 оной июлиин 23-да революци хэжэ, хаанай засагые унатаагаа бэлэй. Египедэй арад зон энэ революциие халуунаар дэмжэбэ. 1953 оной июниин 18-да Египедтэ республика байгуулагдаа һэн.

«Англи, Франци ба Израиль Египедтэ эсэргүү дайн сэрэг үүдхэбэ» гэһэн фотовыставкэ Москвада, Советскэ Армиин центральна байшанда нээгдэһэн байна. Эндэ Египедэй арадай эрхэ сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалай түлөө колонизаторнуудта эсэргүүгээр хэһэн тэмсэлэй түүхэ тухай тобшохоноор харуулагдана.

Выставкын зал соо байгшад Суэцкэ каналай картые тон анхаралтайгаар харанад. 161 километр утатай, Европа Ази хоёрые тон дүтын уһан замаар холбоһон энэ каналай экономическа болон стратегическэ тон ехэ удхашанартай байһаниие мэдэжэ абана. Энэ каналые 1859—1869 онуудта бариха үедэ 120 мянган египтянинууд хүшэр хүндэ хүдэлмэриһөө, үлэсхэлэн зоболонһоо, элдэб үбшэнһөө боложо үхэһэн юм. Иимэ олон хүн зонойгоо араг яһан дээрэ байгуулагдаһан энэ барилгынь аша үрые 86 жэлэй туршада английска, французска болон бусад империалистнууд шүүрэжэ, хүхэжэ байгаа.

Египетскэ республика 1956 оной июль һарада Суэцкэ каналые национальна мэдэлэй болгоо һэн. Энээнтэй дашарамдуулан Александрида болоһон митинг дээрэ Египедэй президент Гамаль Абдель Насер бүхы арадайнгаа һанал бодолые нэгэдүүлэн иигэжэ хэлэһэн байна: «Энэ канал хадаа Египедэй бодото зөөри юм... Манай ами наһаар, манай улаан шуһаар, манай яһаар, манай хүлһөөр энэ канал баригдаа бэлэй. Суэцкэ каналай компани манай зөөриие буляажа абаһан байгаа. Мүнөө бидэнэр тэрэнээ һөөргэнь өөһэдтөө бусаажа абахамнай». Президент Насерай хэлэһэн эдэ үгэнүүдые выставкэдэ ерэгшэд үнэн зүрхэнһөө һайшаан уншанад.

Национализациин һүүлээр Суэцкэ каналай хүдэлмэриие харуулһан фотозурагууд ехэ һонирхолтой. Тэдэнэй нэгэниинь тус каналай шэнэ правлениин зүблөөнэй боложо байһан үеые харуулна. Правлениин 13 гэшүүдынь булгадаа египтянууд. Харин тус каналай империалистнуудай гарта байхада правлениинь гэшүүд 16 французуудһаа, 9 англичанинуудһаа, 1 американецһаа, 1 датчанинһаа, 5 египтянинһаа бүридэдэг һэн. Хажуудахи фото дээрэнь Суэцкэ каналаар ямаршье һаадгүйгөөр гаража ябаһан хэдэн пароходуудые харанабди. Национализациин һүүлээр Египедэй лоцманууд нэгэ үдэр соо 40 гаран суднануудые каналаар гаргажа, империалистнуудай туһагүйгөөр хүдэлмэрилжэ шадаха байһанаа элитээр харуулаа.

Энэ уһан замые ашаглажа, хэлэшэгүй ехэ мүнгэн зөөри оложо амташашанхай английска, французска, американска ба бусад монополистнууд каналые һөөргэнь гартаа абахые оролдоһон байна. Суэцкэ асуудалые амгалан тайбанаар шиидхэхэ тухай ООН-эй Генеральна Ассамблейн тогтоолой гарабашье, Египедтэ эсэргүү дайн сэрэг булимтарагшадай эртэнһээ бүтүүхэнээр бэлдэжэ байһыень иимэ фотодокументнүүд элитээр гэршэлнэ. Дунда далай дээрэхи Кипр арал дээрэ французска сэрэгүүд буулгагданхай, Ливидэхи английска танкнууд сэрэг дай хэхээр бэлэн болонхой байба.

Зүгөөр хариин империалистнуудай тухиралтаар Израилиин сэрэгүүд октябриин 29-нэй һүни хорото муухайгаар Египедтэ добтолон ороо. Мүнөө эб найрамдалда дуратай бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хүнүүд Египедтэ эсэргүү дайн сэрэг хэн үүдхээб гэжэ һайса мэдэнэ.

Англо-франко-израильска булимтарагшадта эсэргүүсэн хэһэн египетскэ арадай баатарлиг тэмсэлдэ зорюулагдаһан фотографинууд эндэ бии. Египедэй арад хүгшэн залуугүй, гартаа буу барижа шадаха хүн лэ эхэ ороноо хамгаалхаяа жагсаа.

Тиихэ зуураа эрхэ сүлөөгөө һаяхан олоһон Египетскэ республикада зэрлиг муухайгаар добтолон ороһон англо-французска дээрмэшэд гитлеровскэ фашистнуудһаа юугээрээ илгаатайб гэжэ сасуулжа үзэнэбди. Тэдэнэр ямаршье илгаагүй гэжэ выставкын фотодокументнүүд сэхэ гэршэлнэ. Порт-Саидые үй бута бомбодоһон англо-французска лётчигууд хадаа арбан табан жэлэй саада тээ манай Одессые болон Севастополиие һандаргаһан гитлеровскэ дээрмэшэдһээ ямаршье илгаагүй бшуу. Тэдэнэр хэдэн мянгаад хүнүүдые—эхэнэрнүүдые, үхибүүдые, үбгэд ба хүгшэдые агаарһаа бомбодон, далайһаа буудан алажа, египетскэ арадта ямар ехэ хохидол, гашуудал асараа гээшэб.

Иимэ жэгшүүритэй муухай ябадал харуулһан фотонуудые зэбүүрхэлгүйгөөр хаража болохоор бэшэ. Үнэһэн тоборог болоһон гэрэйнгээ һуури дээрэ, багсаахада 8—9 наһатай хүбүүхэн үшөө халуун байхадань гүйжэ ерээд амһартаар уһа адхажа байна. Оройдоол хэдэхэн сагай урда тээ түрэлхидтэеэ эндэ сэдьхэл дүүрэн, золтой жаргалтай һуугаа ха юм. Харин мүнөө халуун бурма сооһоо матад түрэһэн эхээ гү, али бишыхан дүүгээ олоходоо болохоб гэжэ үншэн хүбүүн бэдэржэ байнал. Порт-Саидай үйлсэдэ алуулшаһан олон зонуудай дунда гурбан үхибүүдээ тэбэринхэй эхэнэрые харахада ехэ хайратай байна.

«Порт-Саидта английска ба французска сэрэгүүд амгалан тайбан зоной гэртэ орожо һүйдхэл хэнэ, эхэнэр болон үхибүүдые буудана, тэдэниие тононо» гэжэ Египедэй правительство ноябриин 21-дэ мэдээсэһэн байна. Энэ мэдээсэлдэ баримта болон хоёр фотодокументнүүд байна. Порт-Саидай һандаргагдашаһан нэгэ үйлсэдэ английска танк харуул хэжэ ябана. Тээ наанаханань орохо гэргүй, түшэхэ эсэгэ, эхэгүй болошоһон бага балшархан хүбүүн уйтайгаар зогсоно. Үйлсэдэ бэшэ хэншье харагданагүй. Дайнай болиһон хойно алуулһан египтяниние тэргэ дээрэ шэрээд ябаһан хэдэн хүн нүгөөдэ зураг дээрэнь харуулагдана.

Англо-французска агаарай сэрэгүүд Порт-Саидһаа гадна, Каир, Александрия болон бусад городуудые хайра гамгүйгөөр бомбодожо, олон хүнүүдые алаһан, гэмтээһэн, ехэ һандарал хэһэн байна бшуу. Каирай үйлсэдэ шархатаһан үхибүүдэй госпитальдо ороод байхые харанабди.

Хорото дайсад хадаа Египедэй урда үни сагай культурын үнэт[э] зүйлнүүдые һандаргаа, тон ехэ хор[о]хээ. Порт-Саидай арадай библиотекын байшангай шатажа, үйрхэ[эн] хирпиисэ болошоһые харуулһа[н] фотовыставкэдэ табяатай.

Дай үүдхэгшэдэй сэрэгүүдые Ег[и]педһээ түргөөр гаргаха тухай С[о]ветскэ Союзай, Хитадай Арада[й] Республикын болон бусад олон оро[]нуудай ажалшадай шанга эрилтэ[]нүүд выставкын һүүлшын стенд[]харуулагдана.

Египедтэ буу зэбсэгээр добтоло[н] ороһон дайн сэрэг тухай Советскэ правительствын октябриин 31-дэ хэ[]һэн мэдүүлгэ, СССР-эй Министр[]нүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай США-гэй президент Д. Эйзенхауэртэ, Англиин премьер-министр А. Идендэ, Франциин премьер-министр Ги Молле ба Израилин премьер-министр Бен Гуриондо эльгээһэн бэшэгүүд болон газетэд[э] толилогдоһон бусад документнүүдые тусхай витринэ соо уншанабди.

Эб найрамдалда дуратай бүхы дэлхэйн олон миллион хүн зон бэеэ даанхай гүрэн байхыень Египетскэ республикада хүсэнэ.

—Египедһээ түргөөр арилагты, дай үүдхэгшэд!

—Египедһээ сэрэгээ түргөөр гаргагты!—гэжэ тэдэнэр шанга эрилтэ хэжэ байна. Энэ үнэн хэрэг хэзээдэшье илаха байха.

Б. ДОНДОКОВ.

Редакторай орлогшо **О. ГОМБОЕВА.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ Ленина 26 Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-3? отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00635. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 7011.